

fremlægge vort Arbejde, var Grunden den, at det stod klart for os, at hvis der skulde komme noget virkelig positivt Udbytte ud af den foreliggende Sag til Gavn for Landbruget, maatte Statskassen ogsaa her bringe Ofre. Nu kunde det synes, som om det foreliggende Forslag til en vis Grad tager Sigte paa det rette, og jeg vil indrømme, at det til en vis Grad ogsaa kan komme til at bringe Fordel, men i det hele og store tror jeg ikke, at det vil blive Tilfældet. Skal det blive Tilfældet, maa vi komme til det, vi kom til i Landbokommissionen, at Staten maa bringe et virkelig Offer. Det første, jeg støder paa i det foreliggende Lovforslag, er, at de, der skulle være Medlemmer af en saadan Forening, skulle gøre et større eller mindre Indstuds. Herimod blev der i Kommissionen indvendt, at for fattige Folk vilde det være en søjelig Udgift, som de ikke kunde affe, og de rige vilde ikke bryde sig om at blive Medlemmer, thi hvis de en Gang skulde trænge til Laan, vilde de let kunne erholde det paa anden Maade. Ganske den samme Indvending vil jeg gøre her i Dag. De, der have saa Penge, kunne ikke godt affe dette Indstuds, og de, der have mange Penge, bryde sig ikke om at komme i en saadan Forening. De, der sidde i nogenlunde gode, økonomiske Aar, ville frygte for gennem det solidariske Ansvar at komme til at lide Tab og ville derfor være bange for at optage Folk som Medlemmer, hvis økonomiske Stilling er noget daarligere. Resultatet vil derfor faare let blive, at de, der sidde daarligt i det, dels ikke have Evne til at gøre Indstuds og dels ikke blive tagne med af de bedrestillede, og disse sidste ville ikke sætte Pris paa at blive Medlemmer, for hvis de en Gang trænge til Laan, kunne de, som sagt, faa det andre Steder. En anden Anke, jeg har at fremsætte, er mod Størrelsen af Laanene og de dermed i Forbindelse satte større Kreaturforhold. Jeg tænker mig — hvad der slet ikke er noget i Vejen for, thi der aabnes Muligheder derfor i Lovforslaget — at der oprettedes en Forening paa 10 Medlemmer, 10 større Ejendomsbesiddere med hver 100 Røer, der sloge sig sammen og sagde: Nu ere Betingelserne til Stede for Oprettelsen af en saadan Forening, nu have vi Statutter, der ere ganske i Overensstemmelse med de foreskrevne Vedtægter, maa vi nu faa den Sum, som Staten udbyder til saadanne Foreninger! Saa vilde disse 10 Godsejere være fuldstændig Herre over at affære al Afgang i Fremtiden for andre og staa med en Del Tusinder af Statens Penge, som de kunde bruge i deres Forenings Interessse. En saadan Forening

vilde være fuldt ud lovlig, men jeg vil ikke sige fuldt ud moralsk forsvarlig. Det har vistnok ikke været Meningen, at nogle saa Ejendomsbesiddere skulle kunne slutte sig sammen og stænge alle andre ude og saa nyde de Statens Goder, der blive tilskrevede gennem dette Lovforslag. Jeg skal for øvrigt gerne indrømme, at de Forhold, jeg her har nævnt, meget let kunne forandres. — Med Hensyn til det Tidsrum, for hvilket Laanene kunne gives, staar det rigtigt nok for mig saaledes, at det ikke er meget heldigt valgt, og jeg maa sige, at der havde Landbokommissionen tænkt sig noget helt andet. Vi vare ganske vist klare over, at der nok kunde blive Forhold, hvor det kunde blive nødvendigt at give en Mand et midlertidigt Laan, som han, naar Jorden havde givet sin Afgrøde, igen kunde betale tilbage, og det blev altsaa et Laan paa en saa kort Tid, som her er foreslaaet, men det, vi væsentlig tog Sigte paa, var alligeret at give Laan f. Eks. til Ejendommens Forbedring, til Mergling, Dræning og saa fremdeles, og derfor Laanene skulle være baserede derpaa, maa det indrømmes, at saa er det et altfor kort Tidsmaal, her er foreslaaet. Jeg ser, at den højtærede Minister har ladet afstrykke en Overtigt over de Raiffeisenske Laanekassers Virksomhed i Tyskland og har ment, at de kunde danne et godt Grundlag, hvorpaa man kunde bygge. Det samme var fremme i Kommissionen, men jeg synes, at der er en væsentlig Forskel paa Forholdene i Danmark nu og Forholdene i Tyskland den Gang. Efter hvad jeg har faaet oplyst, var der næsten ikke en eneste lokal Laanekasse den Gang ude omkring paa Landet i Tyskland og vistnok faare saa omkring i Byerne, og som Følge deraf var det ikke saa underligt, at Befolkningen sluttede sig til disse Laanekasser, der bleve baarne frem af en jeg kan gerne sige opofrende og særlig energisk Mand, som forstod at sætte det hele i System. Anderledes er jo Forholdet i Danmark. Vi have næsten en Sparekasse i hver Kommune, og selv om man ikke faar slet saa billige Laan i disse som dem, der bydes her, saa faar man alligevel Laan, som ikke blive saa meget dyrere, og vel at mærke, paa ikke saa lidt længere Tidsrum. Det er netop ud fra dette Synspunkt, at flere af Kommissionens Medlemmer, hvoriblandt jeg, mente, at der ikke var særlig Grund til at lovgive paa dette Omraade, medmindre Staten vilde gøre et virkelig Offer for at faa Laanene meget billige. Dette er ikke Tilfældet her. Staten udblaaner en Del Penge, der skulle fuldt forrentes, og Følgen vil blive, at Renten bliver omtrent den samme, som den er i